

י"ט טבת תשע"ג
01 ינואר 2013

קריטריונים למתן היתר להעסקת עובד זר בענף הסיעוד

על מנת לאזן בין צרכיהם של חולים ונכים קשים, לבין מדיניות הממשלה בדבר הצורך בהקטנת מספר העובדים הזרים המועסקים בישראל, נקבע כי היתרים להעסקת עובדים זרים בענף הסיעוד יוענקו רק במקרים חמורים בהם מטופל זקוק לטיפול וסיוע במהלך רוב שעות היממה בביצוע רוב פעולותיו היומיומיות, וזאת בהתאם לקריטריונים דלהלן:

חלק א' – כללי:

1. היתר להעסקת עובד זר בענף הסיעוד (להלן: היתר העסקה) יינתן בדרך כלל על פי הזכאות והמבחנים שנקבעו במסגרות תביעות לגמלאות/ קצבאות מאת המוסד לביטוח לאומי.
2. היתרי העסקה לא יינתנו למטופלים השוהים במוסדות (בתי חולים, מרכזי שיקום, בתי אבות וכו') בכפוף לחריגים הבאים:
 - קשיש הגר במסגרת של דיור מוגן שלא ניתנים בה שירותי סיעוד יהא זכאי להיתר העסקה באם יעמוד בתנאי הזכאות בנוהל זה.
 - מטופל הנמצא באשפוז יום יהא זכאי להיתר העסקה באם יעמוד בתנאי הזכאות בנוהל זה.
3. היתר העסקה ניתן למטופל הזקוק לטיפול או להשגחה במשך רוב שעות היממה כאמור בהקדמה לעיל. אי לכך, לא תיתכן העסקת עובד זר במשרה חלקית או במשך מספר שעות או ימים בודדים בשבוע בלבד, ומטופל הזקוק לסיוע במשך מספר שעות בודדות ביום או בשבוע בלבד יוכל להיעזר בעובד ישראלי.
4. על המטופל לספק לעובד מגורים הולמים **בביתו של המטופל**.
5. על העובד הזר להיות מועסק במתן טיפול סיעודי ועזרה סבירה במשק בית למטופל שעל שמו ניתן ההיתר. העברת העובד לביצוע עבודה עבור צד ג', גם אם מדובר בקרוב משפחה של המטופל, מהווה הפרה של תנאי היתר העסקה.

חלק ב' – תנאי זכאות בסיסיים:

תנאי הזכאות הבסיסיים למתן היתר העסקה נקבעים בהתאם לקבוצת הגיל של המבקש כדלקמן:

1. גיל: אישה וגבר מגיל פרישה ומעלה:

א. היתר העסקה יינתן לבקשת מטופל בקבוצת הגיל הנ"ל אשר צבר את הניקוד דלהלן לפחות, במבחן תלות שבוצע במסגרת תביעה לקבלת גמלת סיעוד מאת המוסד לביטוח לאומי, לתקופה המופיעה במבחן התלות כאמור:

(1) 4.5 נקודות A.D.L.

(2) 4 נקודות A.D.L בתוספת ניקוד בודד

(3) זכאות להשגחה חלקית (דהיינו: לפחות 0.5 נק' בסעיף "השגחה" במבחן התלות) בתוספת ניקוד בודד.

ב. בנוסף, מטופל מגיל 90 ומעלה יהא זכאי להיתר העסקה גם אם צבר 4 נקודות A.D.L בלבד.

ג. על פי החלטת ועדת ערר של המוסד לביטוח לאומי המאשרת זכאות בשיעורים 168% ו-150% או 84% ו-75% (מופחתים עקב הכנסות) לגמלת סיעוד גם ללא מבחן תלות.

תוצאות מבחני התלות ימסרו ישירות על ידי המוסד לביטוח לאומי לרשות, ואין צורך לצרף לטופסי הבקשה, וזאת בכפוף לחתימת מבקש ההיתר על כתב ויתור סודיות רפואית המצורף לטופסי הבקשה.

ד. מטופל שאינו זכאי לגמלת סיעוד מחמת גובה הכנסתו:

החל מתאריך 21.12.08, קשישים מגיל פרישה ומעלה, המבקשים להעסיק עובד זר, אך אשר לא נבחנו במבחן תלות במסגרת בקשה לגמלת סיעוד מאת המוסד לביטוח לאומי **מחמת גובה הכנסותיהם**, יופנו באופן ישיר על ידי ענף הסיעוד לביצוע מבחן תלות במסגרת הטיפול בבקשה לעובד זר.

לצורך כך יהא על הקשיש לשלם אגרת בקשה מלאה כמפורט בחלק ד' להלן. קשיש כאמור יהא זכאי להיתר להעסיק עובד זר אם הוא צבר במבחן זה ניקוד כמפורט בפסקאות א' או ב' לעיל, לפי העניין.

נוהל חדש זה מחליף את הנוהל הקודם לפיו קשישים שביקשו להעסיק עובד זר לסיעוד, אשר לא היו זכאים לגמלת סיעוד **מחמת גובה הכנסותיהם**, הופנו לאגודה למען שירותי בריאות הציבור לביצוע מבחן תלות על חשבונם.

ה. החל מיום 15.5.04 היתר העסקה שינתן למטופל בקבוצת גיל זה יינתן לתקופה של עד שנתיים.

2. גיל: אישה וגבר מגיל 18 ועד גיל פרישה:

א. היתר העסקה יינתן לבקשת מטופלים בקבוצת הגיל הנ"ל הזכאים לקצבת שירותים מיוחדים (להלן: קצבת שר"מ) מאת המוסד לביטוח לאומי.

אישור בגין זכאות לקצבת שר"מ יועבר ישירות על ידי המוסד לביטוח לאומי לאגף ההיתרים – ענף סיעוד ואין צורך לצרפו לבקשה המוגשת לענף הסיעוד, וזאת בכפוף לחתימת המבקש על כתב ויתור על סודיות רפואית המצורף לטופסי הבקשה.

ב. מטופל שתביעתו לקבלת קצבת שר"מ מאת המוסד לביטוח לאומי נדחתה מחמת גובה הכנסתו או משום שבחר לקבל קצבת ניידות במקום קצבת שר"מ, יופנה על ידי אגף ההיתרים – ענף סיעוד למחלקת שירותים מיוחדים במוסד לביטוח לאומי אשר תבדוק את זכאותו לקצבת שר"מ. תוצאות הבדיקה יועברו ישירות ע"י המוסד לביטוח לאומי לאגף ההיתרים - ענף סיעוד ואין צורך לצרף לבקשה וזאת בכפוף לחתימת המבקש על כתב ויתור סודיות רפואית המצורף לטופסי הבקשה.

ג. החל מיום 15.5.04 היתר הניתן למטופל בקבוצת גיל זה יינתן לתקופה של עד 3 שנים.

3. גיל: מטופל/ת מתחת לגיל 18:

א. ילד נכה זכאי על פי דין להשתתף במסגרות לימודיות/טיפוליות, ולכן, ככלל, הוא אינו זקוק לטיפול של עובד זר במשך רוב שעות היום. לאור האמור, יינתן היתר העסקה לצורך הטיפול בילד נכה, רק כאשר אותו ילד הוכר כזכאי לגמלת ילד נכה

מאת המוסד לביטוח לאומי בנוסף, הוכח להנחת דעתה של וועדה מקצועית מייעצת מטעם ענף הסיעוד, כי התקיימו אחת מן הנסיבות המפורטות בפסקאות 1-3 להלן:

- 1) הימצאותו של הילד במסגרת לימודית מותנת בליווי של מטפל לצורך מתן עזרה פיזית לילד.
- 2) הילד זקוק לליווי או השגחה תמידי במשך רוב שעות היום מפאת נכותו, ונבצר מאותו ילד להשתתף במסגרת לימודית/טיפולית/צהרון.
- 3) התקיימו נסיבות רפואיות מיוחדות אחרות המצריכות טיפול יומיומי, צמוד וממושך בילד במשך השעות בהם הוא נמצא בביתו (כגון הצורך בטיפול מיוחד בילד גם בשעות הלילה).

לבקשה להיתר העסקה לטיפול בילד נכה יש לצרף חוות דעת מאת רשויות הרווחה ומאת רופא מומחה וכן את פרוטוקול הוועדה הרפואית שדנה בבקשת הקטין להכרה בתביעתו לקבלת גמלת ילד נכה במוסד לביטוח לאומי.

אישור בגין זכאותו של הילד לגמלת ילד נכה יועבר ישירות לאגף ההיתרים - ענף הסיעוד ברשות על ידי המוסד לביטוח לאומי ואין צורך לצרפו לבקשה וזאת בכפוף לחתימת הוריו או אפוטרופסו החוקי של הילד על כתב ויתור על סודיות רפואית.

ב. על אף האמור בס"ק א', משפחה אשר יש בה שני ילדים הזכאים לגמלת ילד נכה מאת המוסד לביטוח לאומי הזקוקים להשגחה או ליווי, תוכל לקבל היתר להעסיק עובד זר אחד לצורך הטיפול בילדים אלו.

ג. לא יינתנו היתרים להעסקת עובדים זרים לצורך טיפול בילדים שאינם עומדים בתנאים שנקבעו בסעיף זה, וזאת גם אם מדובר במשפחות חד הוריות או משפחות מרובות ילדים, מלבד כאמור בחלק ג' 1 להלן.

4. נכה צה"ל ונכה פעולות איבה:

א. מטופל שהוכר כנכה צה"ל או נכה פעולות איבה זכאי על פי דין לליווי באמצעות מלווים ישראלים במימון משרד הביטחון/המוסד לביטוח לאומי בהתאם למספר שעות הליווי אשר נקבע לו על ידי ועדה רפואית מיוחדת. לאור האמור יחולו כללים אלו:

- 1) היתר העסקה יינתן לבקשת הנכה המציג תעודת זכאות מטעם ועדת מלווים במשרד הביטחון, או מטעם ענף נכי פעולות איבה במוסד לביטוח לאומי, הקובע כי הוא זכאי ל-17 שעות ליווי לפחות ביום.
- 2) נכה צה"ל או נכה פעולות איבה כאמור בפסקה 1 לעיל יהא זכאי להעסיק עובד זר אחד בלבד, והשלמת שעות הליווי תיעשה ע"י עובדים ישראלים באמצעות משרד הביטחון/ המוסד לביטוח לאומי.
- 3) יובהר כי לא יינתן היתר העסקה לנכה צה"ל או לנכה פעולות איבה הזכאי ל-16 שעות ליווי או פחות ביום.
- 4) על אף האמור לעיל, יוארך תוקף היתר העסקה לבקשת נכה צה"ל אשר העסיק עובד זר כדין על פי היתר העסקה שקיבל בעבר.
- 5) תקופת תוקפו של היתר העסקה שניתן לפי סעיף זה תיקבע בהתאם לקבוצת הגיל של המבקש כאמור בסעיפים 1 ה-1 ו-2 ג לעיל.
- 6) יובהר כי נכה צה"ל המטופל על ידי המוסד לביטוח לאומי בגין נכות נוספת או בגין סיעוד, יוכל לבקש היתר להעסקת עובד זר בהתאם לתנאי הזכאות הכלליים בענף הסיעוד (בהתאם לקבוצת גילו) וזאת אף אם לא נקבעה לו זכאות לשעות ליווי על ידי ועדת הליווי במשרד הביטחון.

5. נכה עבודה:

- א. מטופל המוכר על ידי המוסד לביטוח לאומי כנכה עבודה ברמה של "סיוע מרובה" (בעבר: תלוי בזולת) או "תלוי בזולת" (בעבר: סיעודי) יוכל לקבל היתר להעסיק עובד זר. מטופל כאמור יעביר לרשות אישור על רמת זכאותו מאת ענף נכי עבודה במוסד לביטוח לאומי.
- ב. תקופת תוקפו של היתר העסקה הניתן לפי סעיף זה תיקבע בהתאם לקבוצת הגיל של המבקש כמפורט בסעיפים 1 ה-1 ו-2 ג לעיל.

חלק ג' – מקרים אשר ידונו בפני ועדה מקצועית מייעצת:

1. בקשות של מטופלים במקרים המפורטים להלן, או בנסיבות הומאניות מיוחדות עפ"י שיקול דעתו של הממונה, אשר אינם עומדים בקריטריונים הבסיסיים שפורטו בחלק ב' דלעיל, יועברו לבדיקה של ועדה מקצועית מייעצת, אשר תעיין במסמכים רפואיים ומסמכים אחרים שיצורפו לבקשה ותמליץ בפני הממונה בעניין הצורך בהעסקת עובד זר. הועדה המייעצת רשאית לבקש מהמטופל להגיש לה תוצאות בדיקות רפואיות או חוות דעת רפואיות וסוציאליות נוספות, וכן כל מסמך רלוונטי אחר, לצורך הדיון בבקשה:

א. **בקשות להעסקת עובד זר נוסף:** רק במקרים מיוחדים תותר העסקת עובד זר נוסף וזאת כאשר לפי האבחנה הרפואית שנעשתה למטופל ברור כי ישנו צורך ברצף טיפולי של 24 שעות ביממה ושהנסיבות הרפואיות אינן מאפשרות מנוחה לעובד. לא יינתן היתר להעסקת עובד זר נוסף כאשר יש צורך בתוספת כוח אדם רק בשעות מסוימות או כאשר יש בעיות כגון משקל יתר של המטופל. הקביעה לגבי הצורך ברצף הטיפול שאינה מאפשרת מנוחה לעובד תיעשה ע"י ועדה מקצועית בהסתמך על מסמכים רפואיים שיומצאו ע"י המטופל.

ב. **נסיבות חריגות:** בקשות של מטופלים לגביהם התקיימו נסיבות כלהלן:
מי שצבר 2.5-4 נקודות במבחן A.D.L ובלבד שקיבל ניקוד של לפחות 0.5 בפרק התנועה שבמבחן, מתקיימות אצלו אחת או יותר מהנסיבות הנוספות כלהלן:

- 1) הוא גר עם נכה נוסף במשפחה.
- 2) אדם עם פיגור הגר עם הורה מעל גיל 70.
- 3) הורה ל-3 ילדים לפחות שכולם מתחת לגיל 16.
- 4) חולה במחלה ממארת או מחלה קשה שדרושה לו השגחה במשך רוב שעות היום.

ג. **הורים שכולים:** בקשות של מטופלים המטופלים ע"י אגף השיקום של משרד הביטחון (כגון הורים שכולים ואלמנות צה"ל) יועלו לדיון בוועדה מקצועית. לבקשות אלו יצורף אישור על כך שהמבקש נמצא בטיפול אגף השיקום, ומסמכים רפואיים המעידים על מצבו הרפואי של המבקש.

ד. **שחרור מבית חולים:** חולה העומד להשתחרר מבית החולים המציג אבחנה רפואית מטעם רופא בית החולים המציינת את הצורך ברצף טיפולי וכן את התאריך המשוער לשחרור החולה מבית החולים. היתר העסקה לפי סעיף זה יינתן לתקופה של שלושה חודשים לכל היותר, כאשר לצורך הארכת תוקף ההיתר יידרש המבקש לעמוד בנהלים הרגילים. היתר לפי סעיף זה יאפשר העסקת עובד זר הנמצא כבר בישראל בלבד ולא יהא ניתן להביא עובד זר מחו"ל על סמך אותו היתר.

ה. **שני מטופלים המתגוררים תחת קורת גג אחת:** ככלל, לא יתאפשר לשני מטופלים הזכאים להיתר לפי נוהל זה והמתגוררים בבית אחד להעסיק עובד זר אחד לצורך הטיפול בשניהם, וזאת מחשש לטיפול לקוי בכל אחד מהמטופלים הזקוקים לטיפול במשך רוב שעות היום, וכן מחשש לעומס טיפול בלתי סביר על העובד הזר שאינו מקבל שעות מנוחה ושינה הדרושות לתפקוד תקין.

אי לכך, היתר להעסיק עובד זר לטיפול בשני מטופלים הגרים תחת קורת גג אחת יינתן רק כאשר הוכח כי הסדר כאמור לא יפגע במטופל או במטפל בשל עומס טיפולי לא סביר. לבקשות אלו יצורפו אישור עדכני לתשלום גמלת הסיעוד מאת המוסד לביטוח לאומי ושני המטופלים הזכאים למטפל אחד. במקרים בהם המטופל אינו זכאי לגמלת סיעוד מאת המוסד לביטוח לאומי מחמת גובה הכנסותיו, הועדה תדון במקרה על פי מסמכים רפואיים, וכן יש לצרף לבקשה גם חוות דעת מנומקת של עובד סוציאלי לפיה ההעסקה המשותפת לא תפגע במטופלים וכי אין בכך ליצור עומס טיפולי בלתי סביר על המטפל.

ו. **קשישים מגיל 85 ומעלה:** בקשות של קשישים מעל גיל 85 שלא עמדו בקריטריונים לפי חלק ב' לעיל ידונו בפני הועדה. לבקשות אלו יצורפו מסמכים רפואיים עדכניים המעידים על מצבו הרפואי של המבקש לפיהם הוא זקוק לעזרה סיעודית במשך רוב שעות היממה.

חלק ד' – אגרות:

1. בהתאם לתקנות עובדים זרים (אגרת בקשה ואגרה שנתית), התשס"ד - 2004, כפי שתוקנו בשנת 2008, מטופל המגיש בקשה להיתר להעסקת עובד זר במתן טיפול סיעודי או להארכת היתר כאמור, חייב באגרת בקשה כלהלן:

א. **מטופל מעל גיל פרישה שאינו זכאי לגמלת סיעוד מחמת גובה הכנסתו** – אגרה בסך 590 ₪ המכסה גם את עלות ביצוע מבחן תלות לצורך קביעת זכאותו להיתר העסקה. תשלום האגרה יתבצע באמצעות שני שוברים. הראשון – שובר תשלום בסך 300 ₪ עבור אגרת הבקשה המופחתת, השני – שובר תשלום בסך 290 ₪ עבור השלמת אגרת בקשה – מבחן תלות. יש לצרף לבקשה את שני האישורים המלמדים על תשלום אגרת הבקשה המלאה. ניתן לבצע את התשלום גם באמצעות אתר האינטרנט: www.piba.gov.il.

ב. **מטופל אחר** – אגרה מופחתת בסך 300 ₪.

(1) הסכומים המפורטים לעיל בפסקאות א' ו-ב' נכונים ליום 1.1.2013 והם מתעדכנים ב-1 לינואר של כל שנה בהתאם לשיעור עליית המדד.

(2) אגרת הבקשה לא תוחזר גם אם בקשתו של המטופל תדחה.

(3) החקיקה הרלוונטית אינה מאפשרת מתן הנחות ופטורים מאגרה זו, גם לא מטעמים הקשורים במצבו הכלכלי של המבקש.

2. כאשר שני מטופלים המתגוררים באותה כתובת מגישים בקשה משותפת חריגה להעסקת עובד זר **אחד**, כאמור בחלק ג (1) (ה') לעיל, תיגבה אגרה אחת בלבד, אלא אם כן יהא צורך בביצוע מבחני תלות לשני בני הזוג בהתאם לסעיף 1 (א) לעיל.

חלק ה' – שונות:

1. **בקשות להארכת תוקף היתר קיים** (למעט היתר לצורך טיפול בקטין) – היתרים שניתנו בעבר על סמך החלטת ועדה רפואית מטעם שירות התעסוקה, לפיה למטופל נכות צמיתה, וכן היתרים שניתנו בעבר למי שהיום הוא קשיש מגיל 85 ומעלה, יוארכו ללא צורך בדיון נוסף, כל עוד לא השתנו נסיבותיהם של מטופלים אלו (כגון: מעבר למגורים במסגרת מוסד).

2. **בקשות להארכת היתר קיים לצורך טיפול בקטין** – בקשות להארכת היתרים שניתנו בעבר לצורך טיפול בילד נכה יוארכו ללא צורך בבדיקות נוספות בהתקיים שני תנאים מצטברים דלהלן:

- הילד זכאי לגמלת ילד נכה בשיעור של 100% לפחות.

- לבקשה צורף תצהיר לפיו הילד אינו מתגורר במסגרת מוסדית.

בקשות להארכת היתר קיים לצורך טיפול בקטין הזכאי לגמלת ילד נכה בשיעור של פחות מ-100% יועברו לדיון בוועדה המקצועית המייעצת ויבחנו בהתאם לקריטריונים בנוהל זה.

חלק ו' – תנאים מיוחדים לתוקף ההיתרים בענף הסיעוד:

1. מי שמבקש היתר להעסיק עובד זר בענף הסיעוד יתחייב, בין היתר, לתנאים כלהלן אשר יהיו תנאים לתוקף ההיתר שינתן לו להעסיק עובד זר בענף זה:
 - א. על המטופל להיות רשום אצל אחת הלשכות הפרטיות בעלות היתר להבאה, תיווך וטיפול בעובדים זרים בענף הסיעוד ולהחזיק מכתב השמה חתום על ידי הלשכה הפרטית ובו פרטי העובד הזר שהותר לו להעסיק.
 - ב. על המטופל להעסיק רק עובד זר בעל אשרת עבודה (ב/1-ענף סיעוד) בתוקף.
 - ג. על המטופל להעסיק את העובד הזר במשרה מלאה לפחות.
 - ד. על המטופל/המעסיק לקיים כלפי העובד הזר את חוקי העבודה החלים בישראל ובכלל זה את הוראות חוק עובדים זרים, התשנ"א-1991. בין היתר, על המטופל לספק לעובד הזר מגורים הולמים בביתו של המטופל ולהסדיר לעובד הזר ביטוח רפואי וביטוח לאומי כדין.
 - ה. על המעסיק להעביר את שכר העובד הזר, מידי חודש, לחשבון בנק שנפתח על שמו של העובד הזר בישראל, בו אין למעסיק או למתווך כוח אדם או מי מטעמם או לכל צד ג' אחר (מלבד קרוב משפחה מדרגה ראשונה של העובד) הרשאה או ייפוי כוח כלשהם. במידה ואין לעובד חשבון בנק בישראל, המעסיק יסייע לעובד לפתוח חשבון כאמור בבנק שיבחר. יובהר כי כל תשלום מהמעסיק לעובד ישולם אך ורק לחשבון הבנק של העובד.
- ו. על המעסיק לשמור בידיו את המסמכים המתעדים את הפקדות השכר לחשבון האמור, לצורך הצגתם בפני עובדי יחידת הפיקוח והאכיפה של הרשויות המוסמכות, לפי דרישה.